

Til forsvarsministeren (11/2 85) af:

Albrechtsen (VS):

»Vil ministeren straks standse planerne om opstilling af en ny radar på Thulebasen?«

Begrundelse

Ifølge Information den 11. februar 1985 planlægger USA opstilling af et nyt radaranlæg på Thulebasen. Spørgsmålet er, om dette anlæg kan bruges som led i USAs stjernekrigsprogram, idet anlægget i modsætning til det nuværende vil kunne bruges til at styre nedskydningen af missiler.

Der er altså tale om et anlæg, som er i strid med ABM-traktatens kapitel VI.

Netop nu er det særlig vigtigt i en situation med forhandlingsmuligheder mellem USA og Sovjet, at Danmark gør en indsats for at få disse magter til at overholde eksisterende aftaler og traktater, og derfor må Danmark naturligvis sikre, at der ikke nu sker et traktatbrud på Thulebasen.

Svar (18/2 85):

Forsvarsministeren (Engell):

Jeg henviser til min besvarelse af spørgsmål nr. S 667.

Spm. nr. S 689

Til socialministeren (13/2 85) af:

Taanquist (S):

»Hvad har ministeren foretaget for at realisere statsministerens løfte om at forbedre forholdene for pensionister, der har indtægter ved siden af pensionen?«

Begrundelse

I et telefonprogram arrangeret af B.T. i december sidste år spurgte Asmus Jensen, Nordborg, om der var mulighed for at få forhøjet det beløb på 13.400 kr., som pensionister må tjene uden at få beskåret pensionen. Statsministeren svarede: »Jeg er helt enig. Det er for skrappt. Vi har alle en interesse i, at pensionisterne har mulighed for at arbejde aktivt. Jeg håber, jeg kan komme igennem med forbedringer på det område, du nævner. Det var godt, du ringede om det.«

Svar (18/2 85):

Socialministeren (Elsebeth Kock-Petersen):

Regeringen ser det som en væsentlig opgave at finde en løsning på de problemer, som skyldes pensionernes samspil med indtægtsafhængige sociale ydelser og indkomstskatten, når pensionisten har andre indtægter ved siden af pensionen.

Spørgsmålet er som bekendt behandlet i flere udredningsarbejder og indgik senest i kommissoriet for det af regeringen i sommeren 1984 nedsatte pensionsudvalg.

Udvalget har i sin betænkning, som er afgivet i december 1984, fremsat forslag til afhjælpning af nogle af de væsentligste samspilsproblemer, og disse forslag vil nu blive nærmere behandlet, inden der tages stilling til en eventuel gennemførelse heraf.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 91:

Forslag til folketingsbeslutning om en lovgivning vedrørende produktansvar.

Af Lissa Mathiasen (S) m.fl.
(Fremsat 8/2 85).

Sammen med denne sag foretoges den under punkt 3 på dagsordenen opførte sag, nemlig:

3) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 92:

Forslag til folketingsbeslutning om en lovgivning vedrørende produktsikkerhed.

Af Lissa Mathiasen (S) m.fl.
(Fremsat 8/2 85).

Forslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

I det første af de beslutningsforslag, som den høje formand lige har oplæst titlen på, opfordres jeg til at fremsætte forslag til lov om produktansvar, dvs. en producents ansvar for de skader på personer og ting, som et produkt forvolder, fordi det på den ene eller den anden måde er farligt.

[Justitsministeren]

Jeg vil gerne understrege, at regeringen lægger meget stor vægt på, at der her i landet gennemføres en lovgivning om produktansvar, og beslutningsforslaget indeholder flere elementer, som jeg finder naturligt må indgå i en sådan lovgivning. En række af de elementer, der indgår i det, vil kunne anvendes, når en lovgivning skal gennemføres.

Det er imidlertid af meget stor betydning, at de produktansvarsregler, der indføres, i videst muligt omfang bliver fælles for alle de industrilande, vi har samkvem med. I modsat fald vil det kunne medføre skadevirkninger for den danske eksportindustri, når dens produkter skal konkurrere med produkter fra andre lande, som måske ikke har regler om produktansvar eller har regler, der er lempeligere end dem, der så isoleret ville gælde for Danmark.

Dette grundsynspunkt har jeg givet udtryk for ved adskillige lejligheder. Senest har jeg på samtlige nordiske justitsministres vegne givet udtryk herfor på fællesmødet i efteråret 1984 med Nordisk Råds juridiske udvalg. Det er derfor min opfattelse, at vi fortsat må arbejde på, at der opnås enighed inden for EF, og jeg mener, at der efter det seneste Rådsmøde for en uge siden er god grund til at tro, at forhandlingerne snart vil vise sig at bære frugt, idet der fra alle sider var stor interesse for meget snart at nå frem til en løsning.

At jeg, som jeg før nævnte, på det nordiske justitsministermøde på samtlige justitsministres vegne kunne give udtryk for ønsket om ensartede regler, altså i dette tilfælde også i EF, viser, at man ud fra et nordisk synspunkt må have det standpunkt af hensyn til sine egne virksomheder i landet, at det betyder meget, at man har tilsvarende regler i de fleste andre europæiske lande. Det vil således være meget uheldigt, hvis man fra dansk side nu gennemfører meget detaljerede og omfattende regler om produktansvar, når og hvis vi kan regne med, at en løsningsmulighed er i nærheden inden for EF.

En sådan isoleret gennemførelse af produktansvar ville kunne stille Danmark og de andre nordiske lande i en vanskelig situation, hvis det alene var her, man gennemførte produktansvaret. Enten ville vi blokere for en fremtidig fællesløsning for hele EF-området, eller også ville vi blive nødt til at ændre reg-

lerne til skade for vort erhvervsliv, der på ny skulle indrette sig på et nyt regelsæt.

Efter beslutningsforslaget skal et færdigt lovforslag være klar allerede til oktober. Når man ser på de mange elementer, som forslagsstillerne finder bør indgå i en kommende lovgivning, kan denne tidsfrist virke meget kort – og noget overraskende. Enhver, der beskæftiger sig med disse forhold, ved, at det er ganske vanskelige problemer, hvis løsning vil kunne få vidtrækkende betydning for dansk erhvervsliv, og det er jo også gennem en årrække, sagen har været til behandling i EF. En lovgivning på dette område må derfor kræve nogle omhyggelige forberedelser, og jeg må således advare stærkt imod at tro, at noget sådant kan gøres på nogle få måneder.

Det er ikke min hensigt nu at foretage en detaljeret gennemgang af de enkelte elementer i beslutningsforslaget, men jeg vil da gerne i forbindelse hermed pege på, at der inden for EF er enighed om, at der skal være objektivt ansvar for produktskader. Jeg mener som også forslagsstillerne, at dette er et meget væsentligt element i en kommende lovgivning.

Jeg er naturligvis indstillet på, når der opnås enighed om et direktivforslag, at overveje en samlet lovgivning til opfyldelse af direktivet, herunder de nødvendige tilføjelser til et samlet regelsæt her i landet.

Som forslagsstillerne selv bemærker, synes der at være særligt behov for regler vedrørende medicinalvarer. Jeg er enig i, at der kan være et behov inden for dette helt begrænsede område, hvor det kan haste med, at der sker noget, og jeg har derfor også for nylig taget initiativ til at få undersøgt mulighederne for, at der her i landet gennemføres en forsikringsordning for skader forvoldt af lægemidler. Hvis en sådan gennemføres, er det min opfattelse, at den uden vanskeligheder vil kunne indpasses i de senere generelle produktansvarsregler.

Industriministeren (Stetter):

Jeg skal tilkendegive regeringens holdning til beslutningsforslag nr. B 92. Jeg er ligesom forslagsstillerne interesseret i at beskytte forbrugernes sundhed og sikkerhed og at forhindre, at der opstår ulykker i forbindelse med

[Industriministeren]

forbrugernes anvendelse af de produkter, der er på markedet.

Det er et helt afgørende spørgsmål, om der er behov for en særlig lovgivning på produktsikkerhedsområdet, og ministeriet har derfor inden for de sidste par år søgt at skaffe sig viden herom. Dette er bl.a. sket ved at anmode forbrugerombudsmanden om at varetage administrationen af de inden for Nordisk Ministerråd og OECD etablerede notifikationssystemer om farlige produkter samt at varetage administrationen af EFs Rådsbeslutning om hurtig udveksling af oplysninger om farerne i forbindelse med anvendelse af forbrugsgoder.

Det er i denne forbindelse også pålagt forbrugerombudsmanden nøje at vurdere, om der skulle foreligge tilfælde, hvor der måtte være behov for at gribe ind ud fra en produktsikkerhedsbetragtning, men hvor der ikke enten i speciallovgivningen eller i markedsføringsloven er fornøden hjemmel hertil.

Formen for det nærmere samarbejde mellem forbrugerombudsmanden og specialmyndighederne inden for produktsikkerhedsområdet er blevet fastlagt i slutningen af 1984, og jeg har derfor endnu ikke fået indberetninger om forbrugerombudsmandens erfaringer. Jeg forventer at modtage den første rapport i begyndelsen af april 1985. Jeg kan oplyse, at forbrugerombudsmanden i de indtil nu færdigbehandlede sager ikke har fundet anledning til at gøre opmærksom på, at der mangler fornøden hjemmel til at gribe ind.

Det er rigtigt, at markedsføringsloven ikke indeholder nogen udtrykkelig hjemmel til at aktionere over for markedsføring af produkter eller tjenesteydelser, der ved normal eller påregnelig anvendelse kan frembyde farer for forbrugernes sikkerhed.

Generalklausulen i lovens § 1, der forbyder handlinger i strid med god markedsføringsskik, benyttes imidlertid netop over for sådanne produkter og tjenesteydelser.

Endvidere skal der ifølge markedsføringslovens § 3 ved tilbudsafgivelse, ved indgåelse af aftaler eller efter omstændighederne på leveringstidspunktet gives en forsvarlig vejledning, når denne er af betydning for bedømmelsen af produktets eller ydelsens karakter eller egenskaber, herunder især brugs-egenskaber, holdbarhed, farlighed eller vedligeholdelsesmulighed. På den måde virker markedsføringslovens § 3 som et generelt

supplement til lovgivningen om advarselmærkning m.v., som gælder på bestemte felter.

Langt det største antal sager på produktsikkerhedsområdet afsluttes med en udtalelse om markedsføringslovens anvendelse på det pågældende område samt en henstilling. Henstillingen kan gå ud på at standse salget, ændre produktet, give advarsel om risici eller i øvrigt tilrettelægge markedsføringen således, at påtalte risici undgås.

På visse områder, hvor der er behov for at vejlede et større antal erhvervsdrivende om de krav, der efter forbrugerombudsmandens opfattelse i almindelighed kan stilles til markedsføringen, har forbrugerombudsmanden udarbejdet vejledende retningslinjer.

Endelig orienterer forbrugerombudsmanden offentligt om principielle sager. Disse meddelelser optrykkes i dagspressen og tilgår erhvervs- og forbrugerorganisationer.

Forbrugerombudsmandens tilsyn på produktsikkerhedsområdet har således medført, at markedsføringslovens bestemmelser også på dette felt overholdes.

Forslagsstillerne lægger op til, at en lovgivning skal indeholde en mulighed for at give pålæg om tilbagekaldelse eller andre tilsvarende foranstaltninger. Det er rigtigt, at markedsføringsloven ikke indeholder hjemmel til at pålægge en erhvervsdrivende at trække et produkt tilbage fra markedet og eventuelt foretage udbedring m.v. Endvidere er bestemmelsen i markedsføringslovens § 1 om god markedsføringsskik og § 3 om vejledning ikke straffebagt.

Imidlertid kan forbrugerombudsmanden, såfremt der ikke ved forhandling kan opnås en løsning, i medfør af markedsføringsloven anlægge forbudssag ved domstolene. Endvidere kan forbrugerombudsmanden, når der er øjensynlig fare for, at formålet med et forbud vil forspildes, hvis rettens afgørelse skal afventes, nedlægge et foreløbigt forbud, som efterfølgende skal stadfæstes af domstolene.

Det er derfor min opfattelse, at forbrugerombudsmanden gennem markedsføringsloven kan varetage forbrugernes interesser på produktsikkerhedsområdet.

Som følge af markedsføringslovens generelle karakter har forbrugerombudsmanden et omfattende samarbejde med andre myndigheder, og dette gælder ikke mindst i sager om produkter og tjenesteydelser, der er farli-

[Industriministeren]

ge for forbrugerne. Herudover indebærer forbrugerombudsmandens administration af notifikationssystemerne et løbende samarbejde med andre myndigheder inden for produktsikkerhedsområdet. Dette samarbejde fungerer yderst tilfredsstillende på den måde, at andre specialmyndigheder velvilligt bidrager med deres ekspertise, ligesom de pågældende myndigheder retter henvendelse til forbrugerombudsmanden, såfremt de finder, at spørgsmålet bør optages til behandling i medfør af markedsføringsloven.

Det er på denne baggrund min helt klare opfattelse, at produktsikkerhedsbestemmelser bør udarbejdes i speciallovgivningen, hvor den på området herskende ekspertise giver størst mulighed for beskyttelse af forbrugernes interesser. Jeg har tidligere givet udtryk for, at jeg ikke finder, at der på nuværende tidspunkt foreligger undersøgelser, der viser, at der er behov for en generel produktsikkerhedslovgivning, men det er min hensigt løbende at vurdere, om der skulle vise sig behov for yderligere regler på feltet, dels på grundlag af de erfaringer, som forbrugerombudsmanden har med administrationen af markedsføringsloven, dels på grundlag af de erfaringer, som indhøstes via notifikationssystemerne.

Herudover har der i EF-regie været gennemført et EF-pilotforsøg vedrørende produktulykker. Pilotforsøget er afsluttet, og vi er for tiden i færd med fra dansk side at vurdere resultaterne og anvendelsesmulighederne for de informationer, som er indsamlet under pilotforsøget. Jeg føler, det er væsentligt, at der som baggrund for en stillingtagen til en generel produktsikkerhedslovgivning foreligger erfaringer og undersøgelser, som klart underbygger behovet for en sådan lovgivning, og dette er ikke tilfældet på grundlag af det foreliggende materiale.

Jeg må på denne baggrund tage afstand fra det fremsatte beslutningsforslag.

Tove Lindbo Larsen (S):

De forslag, vi skal behandle i dag, er ikke opstået som en pludselig indskydelse. I 1978 nedsatte industriministeren et udvalg, der afgav betænkning i 1981. Nu skriver vi 1985. Jeg bemærkede, at industriministeren i sit svar overhovedet ikke omtalte denne betænkning.

I mere end 10 år har man i Europarådet og i EF arbejdet med en lovgivning om produktansvar og produktsikkerhed. I virkeligheden stod det i EFs første forbrugerprogram fra 1975. Siden har man talt og talt og talt i de internationale organisationer uden egentlig at træffe en beslutning. Nu hørte jeg justitsministeren sige, at der var lys forude, og så må vi jo afvente, hvad dette lys så kan fortælle os. Jeg er ikke så sikker på, at resultatet vil opfylde de krav, vi stiller.

Socialdemokratiet mener, at der ikke er nogen grund til at vente længere. Vi vil gerne i gang med udformningen af en lovgivning såvel på produktsikkerhedsområdet som om produktansvar. De to ting hænger ganske nøje sammen.

Naturligvis er det til alles fordel, om man koncentrerer sig om det forebyggende, og derfor har vi formuleret formålet med lovforslaget om produktsikkerhed således, at loven skal forebygge skader på personer eller ting og skal omfatte alle produkter, varer og tjenesteydelser, som markedsføres og omsættes i Danmark. Det gælder dog ikke, når det indgår i en arbejdsproces i forbindelse med udøvelsen af et erhverv. Her kommer arbejdsmiljølovens særlige regler ind. Omvendt betyder det ikke, at f.eks. husholdningsmaskiner og elværktøj til privat anvendelse i fritiden skal fritages i den kommende lov.

Mange, der beskæftiger sig med forbrugerpolitik, har påpeget nødvendigheden af en generel sikkerhedslov til supplement af den eksisterende speciallovgivning. Tilmed administreres speciallovgivningen af en lang række myndigheder, hvilket ikke gør sagen lettere.

Lad mig eksempelvis nævne en undersøgelse, som Forbrugerrådet og husholdningsrådet lavede i 1982, hvor det viste sig, at ud af 17 barnesengstyper var kun 3 tilstrækkeligt sikre og holdbare, og kun 6 ud af 22 høje barnestole opfyldte kravene til sikkerhed og holdbarhed. Et andet eksempel er fra levnedsmiddellovens område. Man kan gribe ind over for produkter, der finder anvendelse i forbindelse med levnedsmidler, men ikke, hvis det drejer sig om konstruktions- eller funktionsfejl ved gryder, pander o.lign. Jeg kunne også pege på byggebranchen, på isoleeringsmaterialer og på meget andet; der er områder nok.

[Tove Lindbo Larsen]

Man skal være opmærksom på, at en skade ikke alene kan udsætte mennesker for unødige lidelser og måske oven i købet dødsfald. Der kan også knytte sig megen økonomi til en sådan situation. Det gælder både for forbrugeren og for erhvervene.

Der har lydt mange forskrækkede udtalelser eller advarsler fra erhvervenes side. Det mener jeg ikke er relevant. Man har talt om problemer med manglende lyst til produktudvikling. Det tror jeg ikke på. Langt de fleste producenter er interesseret i at lave kvalitetsvarer, og de er interesseret i at få nogle normer at gå frem efter. Et godt renommé er meget værd i en markedsføringsproces. Skulle farlige og dårlige produkter forsvinde fra markedet, synes jeg faktisk det ville være helt fint.

En frygt for, at ingen vil fremstille produkter, mener jeg er helt unødig. I virkeligheden drejer det sig om at opfylde markedsføringskrav, krav om oplysning om produkter, udfærdigelse af brugsanvisning m.v.

Jeg vil gerne præcisere, at der ikke er tale om forhåndsgodkendelse, men at man opstiller nogle krav, der skal efterleves. Det er væsentligt for os at markere, at loven skal omfatte både dansk-producerede varer og importvarer, således at dansk arbejde ikke diskrimineres i forhold til udenlandsk.

Der stilles naturligvis også krav til forbrugere. Der kan ikke gøres ansvar gældende, hvis forbrugere ikke anvender produktet på normal måde efter dets umiddelbare formål. Ved misrøgt og mistolkning af tydelige oplysninger og brugsanvisninger kan der naturligvis ikke gøres ansvar gældende. Det betyder efter vor opfattelse, at oplysninger og brugsanvisninger skal foreligge på dansk, og det må vel også siges at være et rimeligt krav i Danmark.

Til at varetage produktsikkerhedsbestemmelserne mener vi, at det må være mest hensigtsmæssigt med et særligt administrativt organ. Man kunne kalde det et produktsikkerhedsråd. Det giver sig selv, at der i et sådant råd skal være særlig sagkyndige, juridisk, lægeligt, teknisk, men at der selvfølgelig også skal være repræsentanter for interesseorganisationer. Forbrugerrepræsentationen skal vægtes stærkt.

Det er ikke tanken at opbygge et stort og nyt bureaukрати, men det er tanken, at vi opbygger et organ, der giver oplysninger og

laver regler, sådan at det faktisk bliver selvregulerende på området og derved bliver til hjælp for alle. Rådet skulle kunne bruges af såvel producenter som importører og forhandlere og selvfølgelig også af forbrugerne. Vi mener, at det er af stor betydning, at rådet selv kan indhente relevante oplysninger for at varetage sit hverv.

Rådet skal ligeledes kunne tage opgaver og enkeltsager op. Hvis man er blevet opmærksom på et produkt eller en produkttype eller en vare, en tjenesteydelse, der kan give fare for død eller skade på person eller ting, er det vigtigt, at der er nogle, der tager sig denne opgave på, og vi mener ikke, at det er en opgave, forbrugerombudsmanden kan klare, hvad industriministeren argumenterede så hårdt for. Naturligvis er der pligt til omgående information fra dette råd for at imødegå skader eller ulykker, lige så vel som varer kan kræves hjemtaget fra markedet. Rådets afgørelser bør være endelige.

Vi mener, at man med en sådan lovgivning kan hindre mange skader og ulykker, men 100 pct. sikkerhed kan det være svært at opnå. Derfor er en produktansvarslov også nødvendig. En sådan ansvarslov kan have forebyggende effekt ud over det at sikre forbrugere en rimelig erstatning efter en forvoldt skade. Erstatningsansvar skal kunne gøres gældende ved udviklingsskader og i visse tilfælde også ved systemskader.

Det er vores opfattelse, at bevisbyrden for, at der ikke kan kræves erstatning i forhold til produktet, varen eller tjenesteydelsen, ligger hos producent, importør, markedsfører eller sælger. Forbrugeren skal efter vores mening ikke kostes fra det ene led til det andet led i kæden, men skal kunne gøre krav gældende mod det nærmeste led i erhvervskæden. Det bliver den pågældende selv, der skal gøre regreskrav gældende.

Nu kan man som forbruger aldrig være sikker på, at den ansvarshavende kan opfylde kravene, og man kan heller ikke være sikker på, at ansvaret kan placeres. Derfor ønsker vi samtidig at få oprettet en garantifond eller en kollektiv forsikring. Det vil også være i erhvervslivets interesse at få etableret noget sådant. Om den enkelte ønsker yderligere forsikringer, og hvordan disse skal udformes, må være op til én selv og forsikringselskaberne.

[Tove Lindbo Larsen]

Andre lande som USA, Canada, England, Frankrig og Norge har allerede lovgivning på dette område. Selv de store lande USA og Canada kan klare opgaven. Så må vi også kunne i det lille Danmark. I virkeligheden drejer det sig om at sidestille forbrugerne i hjem og fritid lovgivningsmæssigt ligesom på arbejdsmarkedet vedrørende arbejdspladsulykker.

Det er omfattende emner, vi beskæftiger os med her, og derfor har vi fundet det rigtigt, at det er et beslutningsforslag, der fremsættes, sådan at det kan give retningslinjerne, principperne, for et lovforslag, der selvfølgelig så giver anledning til en mere detaljeret behandling.

Flemming Hansen (KF):

Det konservative folkeparti lægger, som justitsministeren har udtrykt det, vægt på, at der her i landet gennemføres en lovgivning om produktansvar, men det er en helt afgørende forudsætning, at denne lovgivning harmonerer med den lovgivning, der gælder inden for i det mindste hele EF-området, men også inden for hele Norden og gerne også andre økonomiske sammenslutninger i verden. Det er klart, at vi er nødt til at have fælles regler for de flest mulige lande af hensyn til Danmarks import og eksport af varer. Det glædede mig da også, at fru Tove Lindbo Larsen sagde, at det gjaldt både danskproducerede varer og importvarer. Det bekræfter det, jeg har sagt, nemlig nødvendigheden af, at det sker i det mindste i EF-regie.

Det er glædeligt, at ministeren kan oplyse, at en EF-løsning nu nærmer sig. Også her viser den store betydning af De europæiske Fællesskaber sig, idet det er helt klart, at vi er for små til at gennemføre en sådan lovgivning alene.

Beslutningsforslaget bygger efter vor opfattelse på det fejlagtige synspunkt, at forbrugerne i dag ikke har noget krav på erstatning for produktskader. Det er ikke korrekt. Efter gældende ret har den, der lider skade, fordi et produkt er defekt, et klart erstatningskrav mod ethvert led i omsætningskæden, som har fremstillet eller videresolgt det defekte produkt. Ligeledes har den, der lider skade på grund af en mangelfuld tjenesteydelse, et erstatningskrav mod leverandøren heraf. Det bemærkes i den forbindelse, at loven om er-

statningsansvar, der trådte i kraft 1. oktober 1984, yderligere sikrer et rimelig stort erstatningsbeløb ved personskade og forsørgertab.

Som det er fremgået, afviser vi forslag nr. B 91, idet vi først og fremmest vil afvente det udspil fra De europæiske Fællesskaber, ministeren har oplyst vil komme inden længe.

Jeg går derefter over til beslutningsforslag nr. B 92 om produktsikkerhed. Dette forslag har en vis sammenhæng med beslutningsforslag nr. B 91 om en lovgivning vedrørende produktansvar, og jeg skal derfor gøre dette indlæg noget kortere end det forrige.

Det glæder mig, at industriministeren oplyser, at virksomheden hos den forbrugerombudsmandsinstitution, vi har, på alle områder opfylder de krav om produktsikkerhed, som helt rimeligt kan stilles af forbrugeren. Vi er derfor enige i indholdet af industriministerens tale og vil ligesom han afvise beslutningsforslag nr. B 92.

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Når jeg tager ordet, er det, fordi jeg gerne vil spørge det konservative folkepartis ordfører, om det er rigtigt, at det konservative folkeparti og regeringen i denne sag oprindeligt har ført en politik, som hed: »vi ønskede ikke en sådan lovgivning vedtaget her i folketinget«, »vi ønskede ikke en sådan lovgivning gennemført gennem et EF-direktiv«, i den forstand, at regeringens politik har været at blokere. Et flertal i markedsudvalget, bestående ikke af regeringspartierne, men af andre partier, sagde: vi ønsker en lovgivning om produktansvar, hvorefter regeringen valgte at sige: ja men så forhandler vi det altså i EF.

Jeg vil gerne spørge den konservative ordfører, om det er rigtigt, at forhistorien er sådan, men at hovedargumentet mod dette lovforslag nu er, at vi skal vente på EF. Jeg vil gerne have den konservative ordfører til at bekræfte, at sådan ser den forhalingsmanøvre ud, regeringen har anvendt i denne sag.

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Jeg lagde godt mærke til, at hr. Gade stillede spørgsmålet til hr. Flemming Hansen, men hr. Gade spurgte i realiteten om, hvad regeringen gør.

[Justitsministeren]

Jeg forstår overhovedet ikke det referat, hr. Gade giver af et eller andet, der er foregået i et udvalg. Jeg skal følge de sædvanlige regler om ikke at referere, hvad der er sket i udvalget, men jeg kan sige, at regeringen i de forhandlinger, der har været i EF, hele tiden har arbejdet for, at vi skulle nå frem til et direktiv om produktansvar. Der er ingen fravigelse af, hvad der har været hensigten igennem årene. Vi erkender, at der er behov for et direktiv og som følge deraf en lovgivning her i landet. Jeg ved ikke, hvorfra hr. Gade har fået den anden opfattelse.

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Jeg skal lade være at referere fra markedsudvalget, kun sige, at mit parti, socialdemokratiet, VS og de radikale i markedsudvalget har fremført sådanne synspunkter, at den danske regering på en helt anden og positiv måde er gået ind i disse forhandlinger, end det tidligere var tilfældet.

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Ja men jeg forstår, at hr. Gades parti og regeringen i denne sag kan arbejde positivt og godt sammen i EF. Lad det også blive linjen i andre sager. Det skal da kun glæde mig.

(Kort bemærkning).

Tove Lindbo Larsen (S):

Jeg skal ikke blande mig i samarbejdssamtalerne.

Jeg vil spørge justitsministeren, om han kan oplyse, om det direktiv, der er i vente, vil ligge på linje med det forslag, vi behandler i dag, om det bliver svagere, eller det bliver stærkere, om det bliver et minimums- eller et maksimumsdirektiv.

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Det vil det gøre på nogle områder, men ikke på alle. Forhandlingerne er altså ikke færdige, der er et specielt problem, der har været en debat om i EF. Men vi gør, hvad vi kan for at nå frem til et direktiv. Jeg synes, det er det vigtigste, at vi får det, men enkeltheder kan jeg desværre næppe gå ind på i øjeblikket.

(Kort bemærkning).

Anne Grete Holmsgård (VS):

Så kan det jo være, jeg kan hjælpe justitsministeren med enkelthederne.

Af det svar, vi har fået i markedsudvalget – det er omdelt i dag – vedrørende direktivforslaget om produktansvar, fremgår det ganske klart af de sidste linjer:

»Det har ikke været hensigten at lade disse skader« – hermed menes systemskader – »være omfattet af direktivforslaget.«

Så det er ganske klart, at det omhandler det i hvert tilfælde ikke.

Helge Sander (V):

Ved gennemgang af socialdemokratiets to meget ambitiøse beslutningsforslag om produktansvar og produktsikkerhed får man uvilkårligt den opfattelse, at vi bevæger os ind på et lovmæssigt totalt jomfrueligt område. Det er nok værd at understrege, at det langtfra er tilfældet. På de forskellige lovgivningsområder er der allerede en række særregler. Ikke mindst markedsføringsloven og forbrugerombudsmandens virksomhed tager højde for en lang række af de forhold, som især omhandles i beslutningsforslaget om produktsikkerhed.

Når disse bemærkninger forhåbentlig har skabt lidt balance i tingene, skal jeg sige, at vi fra venstres side ikke vil stå i vejen for naturlige forbedringer af lovgivningen vedrørende produktansvar. Socialdemokratiet har naturligvis ikke patent på forbrugernes interesser, hvilket man let kunne henfalde til at tro ved at læse bemærkningerne til disse forslag. Men vi vil heller ikke være med til at skabe helt umulige forhold for dansk erhvervsliv.

Justitsministerens bemærkninger om internationale forhold må også have gjort indtryk på forslagsstillerne. Vi hilser med stor tilfredshed, at ministeren på såvel nordisk som EF-plan arbejder energisk på en samlet løsning af problemerne. Det er logisk, at det ville være særdeles uheldigt, om vi i Danmark isoleret gennemførte en detaljeret lovgivning om produktansvar. Det må være et fælles anliggende for de industrilande, der daglig har handelssamkvem.

Sædvanligvis får vi ved fremsættelse af nye lovforslag i folketinget en lang række henvendelse fra organisationer og privatper-

[Helge Sander]

soner. Jeg vil gerne have lov til at citere et brev fra Industrirådet modtaget d.d., hvor de skriver:

»Mest forbløffende ved lovforslaget om produktansvar er, at det lægger op til, at en forbruger i tilfælde af skade vil kunne rejse erstatningskrav imod en hvilken som helst producent eller sælger af et hvilket som helst produkt. Det vil herefter være op til producenten eller sælgeren at bevise, at hans produkt ikke var skyld i den skete skade.«

Og man slutter:

»I betragtning af den varemængde, som omgiver enhver person, forekommer dette såvel uoverskueligt som ganske uadministrerbart.«

Jeg vil gerne høre vedrørende dette juridiske forhold, hvilke tanker socialdemokratiet har gjort sig, for det er en ganske anden opfattelse, end vi er vant til inden for dansk lovgivning.

Endelig kan jeg ikke lade være med at bemærke, at det er to socialdemokratiske forslag, som man udmønter i råd og nævn og en masse forskellige forhold, som vi støder på næsten hver gang, der kommer et forslag fra socialdemokratiet. Jeg vil tro, at vi meget snart bliver nødt til at lave en lov, der ligesom er en vejviser, således at vi kan finde rundt i disse mange forskellige foranstaltninger.

(Kort bemærkning).

Tove Lindbo Larsen (S):

Jeg vil gerne først spørge hr. Helge Sander, hvad han forstår ved »naturlige forbedringer«. Jeg er meget interesseret i at høre, hvad det er, forbrugerombudsmanden kan tage fat på af naturlige forbedringer, som man gerne vil medvirke til, efterhånden som der opstår krav.

Jeg vil gerne svare på det spørgsmål, der blev stillet, at vi ikke har noget ønske om at lave et stort bureaukрати, som jeg sagde i mit indlæg. Vi har et ønske om, at der bliver udarbejdet nogle regler, nogle retningslinjer, og det bliver der ikke i dag af forbrugerombudsmanden. Det er det, der er baggrunden for, at vi mener, at der skal et råd til. Altså intet større bureaukрати. Det var gået skævt for hr. Helge Sander i opfattelsen.

(Kort bemærkning).

Helge Sander (V):

Det glæder mig meget, hvis det er således, at vi skal have færre nævn og råd og slige ting.

Mine bemærkninger om naturlige forbedringer faldt i relation til justitsministerens bestræbelser på at skabe ensartethed både på EF-plan og på nordisk plan. Vi er alle sammen enige om, at det skulle vi gerne nå frem til. Men jeg sagde det også i relation til de forhold, der hersker i dag, for det er jo ikke således, som jeg sagde, man får indtryk af ved at læse socialdemokratiets bemærkninger, at der ikke er nogen som helst regler, der beskytter forbrugerne – tværtimod. Jeg har i dagspressen fulgt sagerne om varmepuder, legetøj osv. Det er ikke rigtigt, at der ikke sker noget som helst.

Når jeg siger, at jeg ønsker generelle forbedringer, så er det set i relation til det internationale marked. Jeg mener, som det ganske rigtigt blev sagt af det konservative folkepartis ordfører, at det er nødvendigt. Nu da vi har nævnt EF og de nordiske lande, kunne vi gå videre og tage Japan og det amerikanske marked med. Det ville være særdeles tilfredsstillende ikke mindst for et lille land som Danmark.

Alice Faber (SF):

Vi behøver vist ikke at gå ind bag markedsudvalgets døre for at høre, hvordan regeringens, i hvert tilfælde de store regeringspartiers, venstres og de konservatives, indstilling er til disse beslutningsforslag. Det kommer klart frem i de ordførertaler, der er holdt.

Stikordene til disse forslag kan være: thalidomid og fosterskader, p-piller og blodpropper, organiske opløsningsmidler og hjerneskader, asbest og lungesygdomme, LSD og betydelige og komplicerede psykiske problemer og fra udlandet grimme sager som olivenolieskandalen i Portugal. Bag disse stikord, som kun vedrører et lille hjørne af socialdemokratiets forslag, gemmer der sig alvorlige menneskelige lidelser og problemer, som vort retssystem har meldt pas over for, idet den eksisterende lovgivning ikke er tilstrækkelig.

Man har efterladt de skadelidte alene med masser af problemer og usikkerhed om den reelle sammenhæng. Der har endog nogle

[Alice Faber]

gange ligget en hørn af mistænkeliggørelse omkring dem, der har forsøgt at få erstatning, med udsagn som: krakiler, selvfor skyldt uagtsomhed, de organiske opløsningsmidlers skadelidte har fået alkoholikeretiketten påsat, godt hjulpet i mistænkeliggørelsen af producenternes bestilte forskere, som skulle underkende anerkendt forskning. De skadelidte har stået utrolig svagt. Brug af forældelsesfrist hindrede 10 kvinder i at få gennemført deres sag om erstatning i forbindelse med den meget omtalte p-pillesag. Dette problem, forældelsesfristen, kan jeg ikke se at socialdemokratiet har med, men det kan vi vel drøfte under udvalgsarbejdet.

Derfor er vi meget glade for pkt. 4 i nr. B 91, der siger, at producent, markedsfører og importør har bevisbyrden for, at skaden ikke kan tillægges produktet.

I vort forslag om erstatning til LSD-ofre ønsker vi også omvendt bevisbyrde, dog sådan, at det er sundhedsstyrelsen, der har bevisbyrden. For en stor gruppe mennesker er der tale om, at de ikke har en jordisk chance i en erstatningssag, hvor de eventuelt er oppe imod et multinationalt selskab.

Vi er også glade for, at der skal oprettes lovpligtige garantifonde, så vi ikke kommer i den situation, at et firma er krakket eller er for lille til at kunne betale erstatning. Det er også vigtigt, at det kommer med i lovgivningen.

Lige siden 1978-79 eller længere tilbage, hvor et forslag om produktsikkerhed og produktansvar strandede i EF under en socialdemokratisk regering, har vi ønsket at få lovgivet om dette enorme problem. Hos os er det strandet på, at vi manglede eksperthjælp til at udarbejde et forslag, fordi det jo er et meget stort og kompliceret område.

Socialdemokratiet skal derfor roses for, at de nu kommer med forslaget, selv om man selvfølgelig kan undre sig over, at det ikke blev til noget, da de selv havde regeringen. Men lad os lade det ligge, og lad os holde os til rosen.

I Sverige har man kunnet finde ud af det, og som fru Tove Lindbo Larsen var inde på, har man fundet ud af det i mange andre lande. Specielt i USA er det et område, som giver anledning til megen debat. I Sverige kan man kræve, at medicinalfirmaer skal yde erstatning ved personskaade, som skyldes anvendelse af lægemidler, uanset om der fore-

ligger fejl fra det pågældende firmas side. Blot der objektivt kan bevises en sammenhæng mellem medicinindtagelsen og en senere skade eller sygdom, udløses fabrikantens erstatningsansvar. Der er dog problemer med Sveriges regler om erstatningsansvar, bl.a. at psykiske skader ikke er med. Det må vi have med i en dansk lovgivning.

Produktsikkerhedsforslaget har en naturlig sammenhæng med produktansvarsforslaget. Hvis man fremstiller varer, som er farlige for forbrugeren, må producenten være ansvarlig. Det er nødvendigt, at vi får nogle sikkerhedskrav. Det er sådan, at det kun er for få, afgrænsede typer af produkter, der er lovgivning om produktsikkerhed. Vi må have sikkerhedskravene udvidet til at omfatte alle produkter, varer og tjenesteydelser, så vi kan forebygge meningsløse skader.

Det særlige klageorgan skal efter vores mening også sørge for, at der kommer oplysninger ud om dets arbejde, både af hensyn til forbrugerne og af hensyn til producenterne.

Vi er i SF meget positive over for forslagene.

Aase Olesen (RV):

Hvis jeg forstod den socialdemokratiske ordfører ret, er det socialdemokratiets mening med disse forslag at demonstrere utålmodighed med den lange vej igennem de internationale organisationer. Man fremsætter forslagene for at vise, at nu vil man gerne i gang med en lovgivning.

Jeg går ud fra, at socialdemokratiet, hvad enten det er i regering eller i opposition, er enig med resten af partierne her i folketinget om, at det vil være meget vanskeligt på en række af disse områder at lovgive isoleret. Hvis ikke det er tilfældet, vil jeg gerne høre, hvad det er for nogle ting, man forestiller sig at man måske kunne komme igennem med isoleret.

Vi er interesserede i at drøfte disse spørgsmål, og vi er interesserede i at vide noget mere om, hvad det egentlig er, der foregår. Diskussionen her mellem hr. Gade og justitsministeren viser i en nøddeskal, hvor svært det er at blive informeret om, hvad der foregår. Direktivforslagene ligger i markedsudvalget, og som man har for vane herinde, får vi først direktivforslag – måske endda kun til høring – i de enkelte fagudvalg, når man står

[Aase Olesen]

umiddelbart forud for at skulle sige ja i Ministerrådet.

Vi har gentagne gange foreslået, at man fik mulighed for at tage direktivforslag her ned i salen, og dette er et ganske udmærket eksempel på, at det ville være fornuftigt, at man fik en debat enten her i salen eller i udvalget eller helst begge steder. Nu kan de to forslag fra socialdemokratiet måske give anledning til, at vi får en orientering om, hvordan direktivforslagene ser ud i deres nuværende skikkelse, hvad regeringen har sagt og gjort til dem, og hvad man arbejder på.

Jeg forstår, at der i direktivforslagene er tale om at indføre et objektivi ansvar. Jeg synes, at det rejser en række problemer, som vi bør diskutere, og jeg kan se, at det først og fremmest er retsudvalget, der skal diskutere det.

Socialdemokratiets ordfører nævnte en række punkter, som jeg godt vil kommentere.

Mange har påpeget, sagde fru Tove Lindbo Larsen, at vi mangler en generel lovgivning. Ja, det læser jeg også i den blå betænkning, der kom i 1981, men derudover er der ikke megen dokumentation. Der blev nævnt nogle enkelte områder: byggebranchen og, var det børnesenge og levnedsmidler? Der kunne nok nævnes flere. Netop et område som byggebranchen vil det være fantastisk vanskeligt at lovgive for. Jeg forstår, at boligministeriet har en lovgivning undervejs om byggeskader og erstatningsansvar, og det er meget, meget kompliceret.

Derfor vil jeg spørge, om socialdemokratiet er i besiddelse af en oversigt over, hvor denne mangel på generel lovgivning egentlig viser sig, for jeg har ikke kunnet finde det i betænkningen – vi fik den godt nok først i går. Jeg kan sagtens forestille mig en række områder, men det, der var interessant at vide, var: kunne man så ikke komme videre med speciallovgivning på de områder?

Dernæst er der spørgsmålet om forsikringer. Vi vil meget gerne være med til at undersøge, om man kan indføre en lovpligtig produktansvarsforsikring. Jeg tror, at det medfører en række praktiske problemer, men jeg synes, det er værdt at overveje. Det er i hvert fald væsentligt at få undersøgt, om det er et af de elementer, man kunne gennemføre uden at afvente internationale regler.

I forslaget opereres der med systemskader og udviklingskader, uden at man nærmere

definerer, hvordan man vil adskille de to områder. Man taler i begge forslag om, at medicinalvarer måske skal undergives speciallovgivning. Jeg vil godt spørge forslagsstillerne, om man også forestiller sig, at naturmedicin skal være omfattet af speciallovgivning.

Vi mener ligesom flere andre, at der er behov for internationale regler, men vi er som sagt indstillet på at arbejde med problemerne og prøve at finde ud af, om der er nogle af de ting, der er nævnt her, man med rimelighed kunne gøre noget ved, også uden at afvente internationale regler.

Med hensyn til nedsættelse af et særligt organ har jeg et spørgsmål til forslagsstillerne: hvorfor foreslår man et særligt organ? Hvis man forestillede sig, at man fik lukket nogle af de huller, der formodes at være i speciallovgivningen, er det så trods alt ikke en større sikkerhed, at man har domstolene som sidste instans? Er man sikker på, at man opnår større retssikkerhed og større sikkerhed for forbrugeren ved at lægge den endelige afgørelse over til et administrativt organ? Jeg kan ikke i bemærkningerne se begrundelsen for at gøre det, og jeg synes, at det kunne være rart allerede her ved førstebehandlingen at få begrundelsen for det.

Vi kan naturligvis tilslutte os ønsket om, at brugsanvisninger osv. skal være på dansk. Det burde være en selvfølge, og vi kan i hvert fald ikke vente, til det bliver et internationalt krav.

Vi vil altså arbejde med disse forslag og vil meget gerne være med til at fremme de positive ting, der ligger i dem, så meget som overhovedet muligt og så meget, som det er hensigtsmæssigt af hensyn til de internationale bestræbelser, der foregår på samme led.

Brusvang (CD):

På centrum-demokraternes folketingsgruppes vegne skal jeg takke justitsministeren for indlægget vedrørende beslutningsforslag nr. B 91 om produktansvar. Det er synspunkter, jeg i alt væsentligt kan være enig i.

Målet med det forslag, vi har på bordet, er at få lavet regler om en producents ansvar for skade på personer og ting. Det er en meget fornuftig målsætning, og der er heller ingen tvivl om, at der kan være behov for en yderligere regulering på dette felt.

[Brusvang]

Man må imidlertid være opmærksom på, at det jo ikke er sådan, at vi står ganske uden regler på dette område. Vi har i dansk ret culpareglen. Det vil sige, at man er ansvarlig for den skade, man er årsag til ved forsæt eller ved simpel eller grov uagtsomhed. Hvis en producent gør sig skyldig i et sådant forhold, er han efter disse regler ansvarlig.

Vi er altså ikke uden regler, men jeg vil ikke bestride, at der kan være behov for flere regler. Jeg er bekendt med, at man i international regie har beskæftiget sig indgående hermed – jeg tror i mere end 10 eller 15 år – og som justitsministeren har peget på det, har man arbejdet med dette i EF uden at være nået til et endeligt resultat.

De regler, der her ønskes fra forslagsstillerens side, er langt mere vidtgående end de regler, vi kender i dansk ret i almindelighed. Her tænker jeg netop på culpareglen og den praksis, der har udviklet sig. Der er i virkeligheden – som det nærmere er beskrevet i Industrirådets skrivelse af dags dato, der har været omtalt af andre ordførere – så vidt jeg kan se, tale om en omvendt bevisbyrde. Når man læser bemærkningerne til det pågældende forslag, kan man også se, at forslagsstillerne selv anvender den formulering, at der nærmest skal være tale om et objektivi ansvar, det vil sige et ansvar, hvor der overhovedet ikke foreligger culpa, hvad der er noget særdeles undtagelsesvist i dansk ret og derfor noget meget farligt og noget meget betænkeligt og noget meget vidtrækkende.

Vi må sige ligesom justitsministeren, at vi ikke kan acceptere vedtagelsen af et yderligere regelsæt på dette område, uden at arbejdet i EF er færdiggjort forinden.

Om beslutningsforslag nr. B 92 kan jeg sige, at vi har mærket os industriministerens redegørelse om dette forhold, som vi også i alt væsentligt er enige i. Formålet med forslaget er at beskytte forbrugernes sundhed og sikkerhed og forhindre, at der opstår ulykker, noget, vi alle kan være enige i. Men som industriministeren har anført i sin redegørelse, har vi allerede forbrugerombudsmandens administration. Jeg tænker specielt på hans administration af notifikationssystemet om farlige produkter, noget, der hidrører fra international regie, fra arbejde i OECD, i EF og i Nordisk Råd. Da administrationen heraf er tilfredsstillende, og da vi ser, at forbrugerombudsmanden har benyttet lejligheden til at

udarbejde vejledende regler for markedsføringen, føler vi ikke, at der for øjeblikket er behov for en yderligere lovgivning på dette område, og kan derfor ikke medvirke til forslagets gennemførelse.

(Kort bemærkning).

Alice Faber (SF):

Jeg går herop, fordi jeg bliver lidt forvirret, når både hr. Helge Sander og hr. Brusvang giver udtryk for, at ministeren har sagt, at han ikke går ind for et objektivi ansvar. Jeg mener, jeg hørte ministeren sige, at han gik ind for et objektivi ansvar. Så bliver jeg forvirret og spørger: hvad mener ministeren?

Anne Grete Holmsgård (VS):

Jeg tror, at fru Alice Faber hørte ganske rigtigt. Ministeren sagde objektivi ansvar. Derfor vil jeg godt, for at ingen skal være i tvivl, endnu en gang citere fra det notat om produktansvar, markedsudvalget har fået i dag:

»I den forbindelse kan det oplyses, at det objektive ansvar ifølge direktivforslaget påhviler producenten. Ved producenten forstås såvel producenten af det færdige produkt som producenten af ethvert defekt materiale eller delprodukt.«

Den første del af citatet synes jeg lyder rimeligt: man går ind for et objektivi ansvar. Men jeg forstår ikke det, der kommer bagefter. Først taler man ubetinget om produktet, men derefter går man over til at tale om »ethvert defekt materiale eller delprodukt«, og det er jo helt klart, at hensigten i socialdemokratiets forslag ikke bare er, at dette skal handle om defekte materialer eller defekte delprodukter, men derimod om produkterne som sådan; der skal både være system- og udviklingsskader med, og det notat, som markedsudvalget har fået, lægger altså klar distance til, at man kan inkorporere systemskader. Det forhandler man simpelt hen ikke om i EF, og hvis man gør det, så er det i hvert tilfælde ikke kommet med i notatet, hvoraf det fremgår, at systemskader ikke er et led i de forhandlinger.

Herudover vil jeg sige, at hvad angår forslaget om produktansvar, er vi enige med socialdemokratiet i intentionerne, nemlig for det første, at der skal være objektivi ansvar, at system- og udviklingsskaderne skal være

[Anne Grete Holmsgård]

med, og at man skal kunne rette sit krav mod ethvert led i kæden fra producenten og ned til den, der rent faktisk sælger produktet.

Vi er også enige i, at hvis det skal have nogen mening at have en sådan lovgivning, så må det være producenten, der har bevisbyrden for, at produktet ikke er skadeligt, og specielt når man taler om kemiske stoffer og lægemidler, finder jeg, at det er vigtigt. Vi kender alle sammen de diskussioner, der har været om skaderne ved opløsningsmidler, hele p-pillesagen osv. osv. osv. Det er jo sådan, at den enkelte, som har lidt under disse produkter, ikke har en jordisk chance for at bevise, at det netop er det produkt, vedkommende er blevet skadet af, for som en læge i sundhedsstyrelsen så udmærket sagde, kan man faktisk kun skaffe den slags beviser, hvis man tager en forsøgsperson og en neutral person ved siden af og bagefter skyder forsøgspersonen og obducerer vedkommende og foretager en videnskabelig analyse af, om det i virkeligheden var det, vedkommende var skadet af. Ellers kan man simpelt hen ikke komme frem til disse videnskabelige beviser, når det handler om påvirkning fra lægemidler eller fra kemiske stoffer, som vi i øvrigt har mange andre steder på arbejdsmarkedet og i vores dagligdag. Og dermed står de, der har lidt skaden, i en utrolig dårlig situation.

Hvis det ikke er producenten, der har bevisbyrden, ligger der simpelt hen ikke noget ordentligt pres på producenterne med hensyn til at trække de pågældende produkter ud af markedet, hvis der er mulighed for, at der kan udvikle sig en sundhedsmæssig eller en sikkerhedsmæssig skade på enkeltpersoner eller flere personer eller på ting for så vidt angår selve sikkerheden. Så vi er altså enige heri.

Så er der nogle punkter, hvor jeg mener, der er nogle problemer i forslaget. Det ene, som jeg har peget på, vedrører ikke forslaget, men det direktiv, man sidder og forhandler i EF, og som jo er langt mindre vidtgående end det, vi taler om her.

Det andet punkt vedrører forsikringsordninger. Jeg synes, det vil være meget uheldigt, hvis man åbner op for, at den enkelte producent eller forhandler eller importør individuelt kan forsikre sig, for hvis han eller hun kan det, kommer der ikke det samme pres på producenterne med hensyn til at tage

de farlige, de risikobetonede produkter ud af markedet, som der ligger i det øjeblik, der er et ansvar.

Derimod er det klart, at der skal være en eller anden type fond – i socialdemokratiets forslag hedder det en garantifond – så man kan være sikker på at få en tilkendt erstatning og også kan være sikker på at få den udbetalt, selv om producenten, importøren eller den handlende er pist væk, ikke nødvendigvis død og borte, men er krakket eller har nedlagt virksomheden. Det er jo et problem, vi kender mange steder fra.

Der er desuden det problem, der består i, at der må sikres nogle forældelsesfrister, som giver de skadelidte en rimelig mulighed for overhovedet at køre sagen og rent faktisk at få tilkendt en erstatning, for mange af disse sager er jo simpelt hen så langvarige, at de under normale omstændigheder ville falde for de forældelsesfrister, der ellers ligger i vores love.

Endelig er der spørgsmålet om erstatningens størrelse. Der står i forslagens pkt. 8, at der skal være tale om en realistisk erstatning i forhold til skadens omfang og det lidte tab, og det er jo en meget generel formulering. Jeg synes, det vil være problematisk, hvis man lægger målestokken efter de skader, der nu udbetales i forbindelse med arbejdsulykker, fordi der faktisk her er nogle problemer for så vidt angår størrelsen. Der er også det problem, at man ikke får den tabte arbejdsfortjeneste for hele den periode, hvor man har gået syg, inden sagen har kunnet behandles, og det bør man vel rettelig have. Jeg må sige, at her har EF i hvert tilfælde foreslået nogle erstatningsbeløb, som er langt højere, men man kunne selvfølgelig også vælge den amerikanske model, hvor der, så vidt jeg ved, overhovedet ikke er noget loft over skadens størrelse, men man kommer ikke uden om at fastlægge en eller anden størrelse af det beløb, man skal have i erstatning som følge af skaden.

Det er klart, at forslaget om produktsikkerhed hænger nøje sammen med forslaget om produktansvar, og det går ud på, at man ikke går ind for en forhåndsgodkendelse af alle produkter, men i stedet siger, at der skal nedsættes et nævn. Dette nævn skal kunne stille henholdsvis sundhedsmæssige og/eller sikkerhedsmæssige krav til de enkelte produkter, eller det skal kunne sige, at produk-

[Anne Grete Holmsgård]

terne skal trækkes tilbage fra markedet, hvis det viser sig, at de er forbundet med sundhedsrisiko eller sikkerhedsrisiko, og det skal også have mulighed for at sige, at producent/importøren/forhandleren for egen regning skal udsende advarsler og være villig til at bytte eller tage den pågældende vare tilbage. Det er sådan set rimeligt nok.

Problemet er, synes jeg, at det afhænger fuldstændigt af det nævn, man nedsætter, om intentionerne bliver opfyldt eller ej, og dér synes jeg der er nogle problemer i konstruktionen. Det er udmærket, at man skriver, at der skal være lægelig, juridisk og teknisk sagkundskab til stede, men så siger man samtidig, at interessessynspunkter skal repræsenteres.

Jeg er ikke spor bekymret, hvis det er Forbrugerrådet, der skal være repræsenteret, fordi Forbrugerrådet jo klart nok er en organisation, der simpelt hen skal varetage forbrugernes interesser med hensyn til ikke at blive snydt og bøffet på markedet eller komme til skade, men man kunne jo forestille sig, at der var andre interesseorganisationer med, og det er i hvert tilfælde fuldstændig absurd, hvis industrien selv skal være med, for den har først og fremmest en interesse i at få afsat sine produkter og tjene så meget som muligt.

Det fører mig så til, at jeg er lidt tvivlende med hensyn til, om modellen måske er den helt rigtige, for forudsætter det f.eks., at der er enighed i dette nævn, før man kan stille nogle sikkerhedsmæssige og sundhedsmæssige krav til produktet, eller før man kan kræve, at det trækkes ud af markedet?

Der er også det problem, at hvis nævnet ikke fungerer ordentligt, så er der, sådan som det er formuleret her, helt klart ikke nogen mulighed for at gå videre med sagen. Jeg kan da godt sige, at jeg selvfølgelig også nødig ville overlade det til industriministeren at være den, der skulle være rekursinstans her, for jeg ville være dybt bekymret for, at han ville følge nøjagtig de samme retningslinjer, som han gjorde på monopollovens område. Det borger i hvert tilfælde ikke for kvaliteten. Jeg er bange for, at der ikke bliver et eneste produkt, der vil blive stillet sikkerhedskrav til, eller som bliver trukket ud af markedet.

Endelig synes jeg nok, det er lidt af et problem, at hele det område, som er omfattet

af arbejdsmiljøloven, ikke skal med i denne lovgivning. Jeg kom til at tænke på, at en af de sager fra 1984, der vedrørte produktansvar og produktsikkerhed, og som har været diskuteret meget, er sagen om karlitlofterne i Århus, og så vidt jeg kan se, er der ikke de store garantier for, at man faktisk kunne have fået de karlitlofter væk med disse bestemmelser.

For det første ville forudsætningen være, at det nævn, der blev nedsat, faktisk sørgede for, at der blev stillet nogle sikkerhedskrav, eller simpelt hen erklærede, at den pågældende institution havde ret til at få udskiftet disse lofter.

For det andet hænger det på, at det er nogle børn, der befinder sig i institutionen. Hvis det nu havde været et andet foretagende, hvor der kun var ansat folk, som hørte ind under arbejdsmiljøloven, så havde de, så vidt jeg kan se, ingen mulighed for det. Hvis man nu tog et andet foretagende, f.eks. en del af en styrelse, hvor der var hængt karlitlofter op, og hvor de folk, der arbejdede dér, havde klaget over, at de fik det dårligt af karlitlofterne, så havde de faktisk ikke nogen mulighed for at henvende sig til det pågældende nævn, fordi de klart ville være inde under arbejdsmiljølovens bestemmelser, og det synes jeg nok er lidt af et problem. Selvfølgelig ville forældrene i den berørte institution have en chance for, at nævnet skred ind, men de ville ikke have nogen garanti for det.

Nogle af de vigtigste områder – det gælder byggematerialer, kemiske stoffer, lægemidler osv. – var nok bedre garanteret, hvis man havde en forhåndsgodkendelse, men det er da en af de ting, vi kunne diskutere videre i udvalget.

Ellers er vi positive over for forslaget.

Inger Stilling Pedersen (KrF):

Ordet forbruger er blevet brugt meget. Det bliver ofte brugt, og jeg kan selvfølgelig også være med, når vi taler om ansvar og sikkerhed i forhold til produkterne, men jeg kan ikke lade være med at tænke på, at vi jo alle sammen er forbrugere. Der er ikke et eneste menneske i vort land, ja, ud over Jorden, der ikke er forbruger, og naturligvis er vi alle, uanset om vi er små eller store forbrugere, og uanset hvilke produkter vi bruger, interesseret i, at disse produkter er så gode som over-

[Inger Stilling Pedersen]

hovedet muligt. Jeg synes somme tider, at man ligesom prøver at så tvivl om det, men på den anden side vil der måske altid være fabrikanter, der prøver at komme let fra tingene eller lave noget, der ikke er så godt.

Jeg mener, at vi i Danmark har været interesseret i at følge området og gøre så meget som muligt ud af at sikre forbrugerne, og det tror jeg da også den tidligere socialdemokratiske regering har været, i betragtning af den lovgivning, der foreligger fra den tid. Ikke mindst fru Tove Lindbo Larsen har gjort et vældigt stykke arbejde, og jeg tror, at det virkelig er, fordi man gerne vil, at ingen skal komme i klemme. Vi hører jo alle sammen om folk, som kommer i klemme; måske er det os selv, måske den nærmeste familie eller andre, som kommer ud i noget, som vi gerne ville have undgået.

Jeg synes, at de to indlæg fra ministrene klart siger, at man er indstillet på, at der skal være så stor sikkerhed som muligt, og at man f.eks. i forbrugerombudsmandsinstitutionen har en vældig god institution. Jeg mindes da også, sådan uden at tænke dybere over det, mange tilfælde, hvor der er grebet ind over for produkter, og hvor man har fået dem standset.

Men jeg vil da på den anden side ikke sige, at vi ensidigt i Danmark kan lave en lovgivning. Det kan vi ikke, medmindre vi da sikrer os, at alle de produkter, der så kommer ind på markedet, svarer til de krav, vi stiller.

Jeg er helt enig i, at vi bør komme så langt, at vi ikke mere får en eneste ting i Danmark, uden at der findes en brugsanvisning på dansk. I mange tilfælde sidder man med engelske eller tyske ordbøger eller noget på japansk – så er det jo helt galt – for at finde ud af, hvordan produktet skal bruges, og så kan det blive brugt forkert og volde skade. Jeg er enig med de ordførere, der tidligere har været inde på det: her er der da noget, vi må gribe ind over for. Jeg mindes for år tilbage, at jeg f.eks. selv rejste spørgsmålet om fyrværkeri, hvor der på det tidspunkt ikke engang var dansk tekst vedlagt. Hvordan kunne man så forlange, at f.eks. børn skulle finde ud af, at det kunne være farligt?

Det er også foreslået, at der skal nedsættes et nævn, og så har jeg spekuleret på, om det vil være en fordel at have et nævn, der særlig

tager sig af den slags sager. Vil de have ekspertise sammenlignet med situationen nu, hvor man kan gå ind på de enkelte delområder? Hvor mange mennesker skulle der egentlig være i sådan et nævn, for at man kunne være helt sikker på, at det var inde i det mangfoldige område, som vi her taler om? Vi fra kristeligt folkepartis side er ikke indstillet på, at der skal være flere nævn o.lign. end allerhøjest nødvendigt.

Men det er vores helt klare opfattelse, at når det gælder produktansvar, når det gælder sikkerhed, så kan vi ikke få det godt nok. Jeg synes også, at det gik klart igennem begge ministres taler, så jeg håber, at vi i udvalget kan få nogle eksempler på, hvor det er galt. Måske kan vi allerede nu se, at på enkelte områder, f.eks. i forbindelse med medicin o.lign., er der ting, vi kan sætte ind på. Det er et vigtigt område, det er der ingen tvivl om.

Dohrmann (FP):

Fremskridtspartiet kan ikke støtte noget af de socialdemokratiske forslag. Det kan vi ikke, først og fremmest fordi vi ikke mener, der findes et behov for det. For det andet ved vi også udmærket, hvem det er, der bliver ramt, hver eneste gang vi indfører en ny bureaukratisk regel. Det er små erhvervsdrivende, det er igangsættere, altså de folk, som man ellers står heroppe og siger at man forfærdelig gerne vil hjælpe for ligesom at få sat sving i tingene igen.

Store multinationale selskaber skal nok klare en sådan lovgivning, det er der slet ingen tvivl om. De har de økonomiske midler, og de har administrationen til det, men jo mere bureaukratiske, jo mere udviklede regler man vedtager her i folketetinget, jo sværere bliver det for mindre virksomheder at komme i gang. Vi hørte den socialdemokratiske ordfører sige, at nævnet skulle bestå af læger, eksperter, forbrugergrupper og en lang række andre. Jeg kan levende forestille mig, hvilke genvordigheder en igangsætter skal igennem, inden han nogen sinde får sit produkt godkendt, således at det kan komme på markedet. Det vil simpelt hen være dræbende for det sidste initiativ, der findes.

Fri konkurrence, frie markeder, frie prisdannelse, det giver forbrugerne de bedste garantier både kvalitetsmæssigt og prismæs-

[Dohrmann]

sigt for, at det, man køber og erhverver, er godt, og at det er billigt. Forslag af denne karakter vil virke i modsat retning, og som sagt vil de først og fremmest gavne dem, der har magt over tingene.

Flere har nævnt, at folketinget sandelig skal sørge for, at sådan noget som brugsanvisninger og vejledninger på dansk findes ved enhver vare. Jeg har det selv sådan, at hvis jeg går ind og skal købe en vare og der ikke er en brugsanvisning på dansk og jeg ellers har brug for den, så køber jeg simpelt hen et mærke, hvor der foreligger en brugsanvisning på dansk. Det er absolut ikke noget, folketinget behøver at blande sig i.

Disse forslag er udtryk for en bureaukratisk holdning, og o.k., det har vi set så mange gange at socialdemokraterne har gjort sig til talsmænd for. Det, der er mest betænkeligt, er faktisk, at der langt ind i regeringspartierne er temmelig stor sympati for forslagene. Det er urovækkende, fordi der jo så ligesom er skabt et grundlag for, at de måske bliver vedtaget.

Maisted (FD):

Jeg tror, hr. Dohrmann kan være ganske rolig. Disse forslag bliver selvfølgelig ikke vedtaget, og det ved socialdemokratiet selvfølgelig også godt, for så vidt jeg ved, er socialdemokratiet tilhænger af EF, og det vil sige – som ministrene også fremhævede – at vi intet kan foretage os på disse områder undtagen i overensstemmelse med vores EF-partnere. Derfor kan man tage det helt roligt, for der ville jo være tale om tekniske hindringer, hvis vi gennemførte forslag af denne type.

Men jeg synes, det skal slås fast, at det i dag selvfølgelig gælder, at ingen i dette land bevidst kan fremstille produkter, der er skadelige for forbrugerne. Disse to paradeforslag er derfor kun et udtryk for, hvordan socialdemokratiet ønsker at det fremtidige samfund skal se ud. Det er barnepigementalitet. Der er overhovedet ingen tillid til, at forbrugeren er i stand til at tænke, at vælge sine egne produkter ud efter kvalitet og pris.

Som fru Alice Faber dygtigt fremhævede, har vi set en række skadelige ting i forbindelse med medicinalvarer, og det er selvfølgelig forbudt at levere noget til forbrugerne i dag, hvis man har nogen som helst anelse

om, at det kan skade dem. Sådan er forholdene uanset disse beslutningsforslag.

Punkt 4 i forslaget til folketingsbeslutning om en lovgivning vedrørende produktansvar er fuldstændig forrykt. Det er, jeg havde nær sagt galimatias. Der står, at den, der producerer, importerer, markedsfører eller sælger et produkt, en vare eller en tjenesteydelse, har bevisbyrden for, at et dødsfald eller en skade på person eller ting ikke kan tillægges produktet, varen eller tjenesteydelsen. Altså en omvendt bevisførelse, noget ganske afsindigt. Man kunne tænke sig, at en mand, der gik på gaden, faldt om af et hjertetilfælde; men samtidig tyggede han på en Gajoltablett. Så kunne altså Gajoltablettfabrikanten risikere at få et sagsanlæg, og han skulle så føre bevis for, at det ikke var Gajoltablett, der gjorde, at manden fik et hjertetilfælde og døde.

Det er fuldstændig og aldeles forrykt, men det skal selvfølgelig også kun tjene til at vifte med den røde fane at fremsætte den slags ganske ubrugelige forslag her i folketinget.

Lissa Mathiasen (S):

Jeg vil godt starte med at sige tak for de positive bemærkninger, som er faldet til begge forslagene i dag.

For så vidt angår produktansvarsforslaget kan jeg jo konstatere, at regeringen er positiv over for intentionerne, men endnu en gang vil skubbe problemerne foran sig under henvisning til EF. Hertil er kun at sige, at man altså nu i EF-regie har forsøgt i omkring 10 år, og at man tilsyneladende ikke er nået videre. Derfor mener vi, at vi nu selvstændigt må tage initiativer og gennemføre en lovgivning, der måske så kan bevirke, at EF kommer lidt bedre op på mærkerne.

Men uanset EF er det vigtigt at understrege, at et dansk initiativ og en dansk lovgivning ikke vil være til hinder for, at man i EF senere bliver enig om fælles minimumsregler på området. Det må på et område som dette, hvor det drejer sig om beskyttelsen af det enkelte individ, være sådan, at de lande, der ønsker det, kan gennemføre og vedtage strammere og mere beskyttende regelsæt, end de langsomste i EF er parat til.

Nu startede jeg måske lidt bagvendt, for der er ingen tvivl om, at for os er det vigtigste naturligvis at sikre forbrugerne bedst mu-

[Lissa Mathiasen]

ligt mod farlige produkter, og derfor må udgangspunktet naturligvis være en produktsikkerhedslov. At et reelt økonomisk ansvar hos virksomhederne så vil have en endog meget gavnlig indflydelse herpå og økonomisk vil motivere til, at farlige produkter ikke markedsføres, er en anden sag, men det viser blot endnu tydeligere, at de to forslag, vi har fremsat, ligger i meget naturlig forlængelse af hinanden.

Det vigtigste for os er, at vi, så vidt det overhovedet er muligt, undgår og forhindrer farlige produkter og produktskader. Dernæst, hvis skaden alligevel skulle opstå, skal vi sikre, at forbrugerne kan få en erstatning, som står i rimeligt forhold til skadens og eventuelle følgeskaders omfang.

På industriministerens og justitsministerens indlæg kan jeg forstå, at regeringen ønsker at gå en anden vej end den, vi her har fremsat forslag om. Man vil kun være ambulancetjeneste, overhovedet ikke være med til direkte at forsøge at få farlige produkter væk fra markedet, og ydermere vil regeringen kun deltage i ansvaret og ambulancetjenesten, hvis ambulancen kommer kørende helt fra Bruxelles eller Rom. Ja, så er der ikke noget at sige til, at det tager lang tid.

Men lad mig vende mig til kommentarerne og de direkte spørgsmål.

Der er ingen tvivl om, at det var en meget klar afvisning fra industriministeren og fra regeringspartierne ordførere til forslaget vedrørende produktsikkerhed, men det må vi leve med. Det er jo sket før, at de borgerlige partier vender sig imod fremskridt, som de senere, når vi andre har gennemført dem, eller når de har konstateret, at der er et flertal for dem, roser og en gang imellem næsten gør til deres egne, så lad os nu se, om der ikke sker det samme her, som skete ved betalingskortlovgivningen, som jeg i hvert fald kan konstatere at industriministeren, vel uden egentligt grundlag, i dag roser sig meget af.

Det mest beskæmmende ved industriministerens indlæg i dag var nok, at han endnu en gang optrådte udelukkende som erhvervslevets minister og helt glemte, at han også er forbrugernes minister, og at industriministeren helt overså de vurderinger, der er fremkommet af såvel markedsføringslovens som forbrugerombudsmandens muligheder på produktsikkerhedsområdet. Det mest kende-

tegnende for industriministerens afvisning, som vi i øvrigt også har fremhævet i forslaget bemærkninger, er, at han helt undlader at gøre opmærksom på en af industriministeriet – ja, jeg sagde industriministeriet – nedsat arbejdsgruppe. Denne arbejdsgruppe har endog meget tydeligt entydigt tilkendegivet og fremhævet, at hverken købeloven, som ministeren i øvrigt ikke nævnte, markedsføringsloven eller forbrugerombudsmanden reelt dækker dette område, og at man mente, der var et direkte behov for en lovgivning. Det samme siger en af vores eksperter på området, professor Dahl fra handelshøjskolen, og jeg tror heller ikke, der er nogen, der er i tvivl om, at Forbrugerrådet er enig i denne holdning.

Jeg må derfor konstatere, at industriministeren taler udenom og reelt ikke forholder sig – måske nok politisk, men ikke sagligt – til forslaget.

Det mest glædelige, hvis man skal prøve at finde noget glædeligt, er nok den ros og den tillid, som industriministeren i denne sammenhæng viser forbrugerombudsmanden, jeg havde nær sagt for en gangs skyld. Men lad os nu forudsætte, at forbrugerombudsmanden virkelig havde beføjelser til at gribe ind. Så vil jeg godt spørge ministeren, hvilke ressourcer han har tildelt forbrugerombudsmanden til det endog meget omfattende og vigtige arbejde, han har og vil få på dette område. Er det virkelig sådan, at regeringen ikke ønsker at skære ned på dette område? Så langt tilbage i denne regerings levetid, jeg erindrer, har standardafvisningen været, at forbrugerombudsmanden ikke havde tid og ej heller ressourcer til selv det mest nødvendige, men det kan jo være, ministeren kan sige noget mere om det.

Med disse bemærkninger har jeg vist svaret på en del af indlæggene også fra ordførerne, men lad mig sluttelig i denne sammenhæng mere generelt opfordre regeringen og regeringspartierne til at gå ind i udvalgsarbejdet med nogle lidt mere nuancerede og positive holdninger i stedet for blot en gold afvisning, og lad os få industriministeriet til at udarbejde et konkret lovforslag, som man så kan forholde sig til.

Fru Aase Olesen stillede i sin ordførertale et par spørgsmål. Det ene var spørgsmålet: hvorfor en speciallovgivning om medicinalvarer? For det første mener vi, at medicinal-

[Lissa Mathiasen]

varer typisk optræder i serier, så der bliver tale om serieskader, og det vil sige, at vi ale- ne i den sammenhæng har behov for en stør- re ansvarsdekning end for så vidt angår stort set alle andre produkter, lige så vel som man for medicinalvarerne må sige, at de også på en lang række andre områder adskiller sig meget klart fra andre produkter. Vi har ikke sagt, at man bør overveje en speciel lovgiv- ning, men måske særskilte regler, som tilgo- deser de problemer, som vi ser i den sam- menhæng.

Det andet var spørgsmålet: hvorfor et sær- ligt råd? Jeg har jo meget klart, tror jeg, alle- rede tilkendegivet, hvorfor vi ikke mener – og her er vi jo også enige med arbejdsgrup- pens betænkning – at forbrugerombudsman- den kan bruges i denne sammenhæng. Men jeg vil da sige til fru Aase Olesen, at godt nok mener vi, at rådets afgørelser bør være administrativt endelige, men det udelukker jo ikke, at domstolene i sidste instans har muli- ghed for at komme ind.

Så er der forslaget vedrørende produktan- svar. Jeg har allerede berørt det i indlednin- gen, og lad mig straks sige, at jeg er tilfreds med de positive intentioner, der var i justits- ministerens indlæg og, – måske lidt svært at finde – vel hos nogle få af ordførerne. Men jeg må indrømme, at jeg undrede mig lidt over justitsministerens afvisning af at gen- nemføre en sådan lovgivning med den be- grundelse, at der nu i EF-regie var ved at ske nogle ting. Mig bekendt er der på nuværende tidspunkt kun én eneste ting, man er enig om, og det er, at der skal være objektivt an- svar. Alt andet er der ikke på nogen måde hverken blevet enighed om eller truffet aftale om, men som også andre har tilkendegivet her, kan det være, fordi vi ikke er godt nok orienteret.

Derfor håber jeg, at justitsministeren vil give os en væsentlig bedre forklaring på, hvad der er grunden til, at justitsministeren pludselig i dag har den optimisme, som jeg i hvert fald ikke har konstateret på tidligere møder, endda indtil for få dage siden. Vi er stadig væk af den formening, at vi ikke kan vente på, at EF bliver færdig måske om 4, 5, 6, 10 år. Nu har det foreløbig taget 10 år, og vi har ikke nået mere end et enkelt punkt, og jeg kan endda forstå, at der åbenbart blandt nogle af ordførerne fra regeringspartierne stadig ikke er enighed om det ene punkt, alt-

så det objektive ansvar, og der er jo langt mere end det objektive ansvar at tage stilling til.

Vi kan ikke vente på, at EF bliver færdig, så lad os da selv køre ambulancen, således at vi ikke skal vente år på, at den skal snegle sig af sted fra Rom eller fra Bruxelles, og lad os i fællesskab fastsætte nogle regler. Vi må og skal ikke på et så vitalt område som dette bøje af for for mig at se umenneskelige argu- menter under hensyn til EFs hellige konkur- renceførvridningssyndrom. Medmenneskelig- hed og sikkerhed for den enkelte må tælle mere end den megen tale om det fri konkur- rence-begreb i tide og utide i EF-sammen- hænge og vel også i andre sammenhænge.

Under alle omstændigheder har jeg ikke fantasi til at forestille mig en regering, der vil gå ind for et maksimumsdirektiv og bagefter vil sige til befolkningen: desværre, erhvervsli- vet og den hellige konkurrence i EF forhin- drede os i at komme forbrugerne til hjælp. Derfor er der intet til hinder for, at vi nu selv går forrest. Skulle det så vise sig, at man i EF i et minimumsdirektiv går videre i for- brugerbeskyttende retning, end vi i en dansk lovgivning er gået, så kan jeg i hvert fald med det samme her fra talerstolen tilkendegi- ve, at vi vil være parat til at ændre og endda omgående ændre lovgivningen, så den kom- mer i overensstemmelse hermed. Set i EF- perspektiv er der derfor intet at frygte. Her kan regeringen sagtens få socialdemokratiets opbakning til et minimumsdirektiv, der ef- fektivt sikrer forbrugerne.

Jeg har været inde på det, og både hr. Helge Sander og hr. Brusvang var inde på problematikken omkring det objektive an- svar. Mig bekendt har vi både i dag af ju- stitsministeren og ved tidligere lejligheder af industriministeren fået tilkendegivet – og det blev også tilkendegivet på det møde, der var i EF-regie i juni måned 1984 – at man gik ind for et objektivt ansvar. Fra Aarhus Stiftstidende den 6. juni 1984 kan jeg citere ministeren for, at det vil betyde, at producen- ten altid har ansvaret for skader, så der må åbenbart være noget, som ikke er tilgået de herrer ordførere i den sammenhæng.

Hr. Flemming Hansen og flere andre var også inde på, at det ville skabe væsentlig fle- re sager, hvis vi nu gennemførte denne form for lovgivning. Hertil vil jeg sige, at der ikke vil komme flere sager på grund af kværlan-

[Lissa Mathiasen]

ter; derimod må vi nok erkende at domstolene vil kunne få flere sager, men reelle sager, hvor der virkelig er sket skade på grund af farlige produkter. Men en sådan udvikling forudsætter jo, at virksomhederne ikke vil stå ved deres ansvar, og så er vi netop ved forslagets essens. Forbrugerne skal have erstatning, når et produkt anvendt efter hensigten og i overensstemmelse med anvisningerne forvolder skade, og jeg kan næppe tro, at der kan være nogen uoverensstemmelse i denne sammenhæng.

Vi har også i dag måtte høre, at dette vil skabe gevaldige problemer både for eksporten og vores erhvervsliv som sådant. Jeg mener ikke, at eksportensyn er et særlig godt argument. I de lande, hvor man har stramme produktsikkerhedsnormer, f.eks. Japan og USA, er det ikke gået ud over eksporten. En sådan lovgivning vil være et nyt argument for virksomhederne, når de påberåber sig varebetegnelsen »Dansk kvalitet«. Netop i modsætning til, hvad der er blevet sagt fra talerstolen i dag, og hvad jeg også har set der andre steder er givet udtryk for fra de borgerlige partier, er det et meget afbalanceret og meget erhvervsvenligt forslag i modsætning til de restriktive ordninger med normer, standarder og krav til stort set alle produkter og deraf følgende meget store administrative apparater, man har lavet i andre lande.

Vi har valgt en model med et minimum af administration og med en selvjustits fra virksomhedernes side og dermed, hvad vi kan kalde frihed under ansvar. Dertil kommer, at vi samtidig foreslår den garantiordning, forsikringsordning, som spreder en del af de økonomiske byrder, men som sikrer, at forbrugerne kan få en reel erstatning udbetalt, hvis der virkelig er sket skade.

Jeg håber, at jeg med disse bemærkninger kan få nogle uddybende svar på nogle af mine spørgsmål fra såvel justitsministeren som fra industriministeren.

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Der er fremkommet mange meget kyndige bemærkninger under denne førstebehandling, hvor jo opgaven er at drøfte det mere principielle, og det synes jeg også i væsentlig grad man har henholdt sig til. Men derfor kan der selvfølgelig godt være behov for yderligere information. Ordføreren for forslagsstillerne

kom ind på det for et øjeblik siden, og fru Aase Olesen sagde jo også, at der kunne være behov for mere information, også ud over den information, der bliver givet i markedsudvalget.

Fru Aase Olesen henviste i den forbindelse til, at der kunne være behov for i retsudvalget at høre noget nærmere om virkningerne af et objektivt ansvar. Hvis der er et sådant ønske, vil jeg bare for en ordens skyld sige, at industriministeren og jeg selvfølgelig er rede til, hvad enten det er i erhvervsudvalget eller i retsudvalget, at give de informationer, vi er i besiddelse af. Det er vel også den rigtige måde at gøre det på, således at vi får en anledning til at gå nærmere ind på direktivforslagets indhold, og hvilke virkninger det vil kunne have.

Fru Lissa Mathiasen sagde, at vi fra regeringens side er positive over for tanken, så det behøver vi ikke at drøfte yderligere. Men så tilføjede fru Lissa Mathiasen noget, jeg ikke helt forstår, nemlig at vi endnu en gang skubbede problemerne fra os med henvisning til EF. Jeg forstod navnlig ikke bemærkningen, når det så blev sagt, at det er sket igennem 10 år. Så vidt jeg husker min politiske historie, er det jo ikke denne regering, der i 10 år har kunnet skubbe problemerne fra sig. Det er meget mærkværdigt, at man i en tidligere regering helt og fuldt har ment, at disse spørgsmål skulle bedømmes i sammenhæng med, hvad man gjorde i andre lande, også i forbindelse med vores EF-medlemskab. Men nu mener man altså, at hvis man tager det hensyn, så er det ensbetydende med, at man skubber problemerne fra sig. Det udtryk kan jeg i hvert fald ikke acceptere i den forbindelse.

Fru Lissa Mathiasen må jo da også kunne se noget rimeligt i dette, at de andre nordiske lande, til trods for at de er interesseret i en lovgivning omkring produktansvar, alligevel under hensyn til deres erhvervsliv må tage hensyn til, om der kommer tilsvarende internationale bestemmelser. Det nævnte jeg i mit første indlæg.

Fru Lissa Mathiasen sagde – og det var vel et meget passende udtryk: hvis der ikke sker tilstrækkeligt i EF, så lad os så selv køre ambulancen. Ja, ambulancen i forhold til dansk erhvervsliv, det er måske det rigtige udtryk, for hvis vi stiller os i en så vanskelig konkurrencemæssig situation her i landet og

[Justitsministeren]

hvis de andre nordiske lande gør noget tilsvarende, således at vi står med nogle langt, langt stærkere krav til vort erhvervsliv, end andre lande gør, så kan der blive brug for en ambulance til erhvervslivet.

Men jeg mener ikke, vi skal gøre den tur. Jeg mener det er rimeligt og rigtigt, at vi i dette spørgsmål gør, hvad vi kan for at nå en løsning i EF. Jeg tør ikke sige, om denne løsning kan komme i morgen, men jeg mener, jeg har ret i min optimisme. Man er nået frem til, at medlemslandene alle virker for, at vi får et direktiv i EF, er positivt indstillet på det. Det har forhandlingerne vist.

Så skal jeg blot svare på det spørgsmål, fru Alice Faber stillede om det objektive ansvar, og sige, at der er tale om et objektivt ansvar i modsætning til det culpaansvar, vi har nu vedrørende erstatning for produktskader.

Jeg tror i øvrigt ikke, jeg behøver at svare mere på det, for fru Anne Grete Holmsgård påtog sig opgaven at svare på mine vegne, hvad jeg takker for. Vi har jo ikke statssekretærer her i landet, heldigvis, men jeg synes i og for sig, at svaret var så godt, at det var en statssekretær værdigt, og derfor er jeg ekstra taknemlig, fordi der blev svaret så godt på det. (*Munterhed*).

Der er altså tale om objektivt ansvar, og jeg siger i øvrigt tak for den forståelse, der er fra flere ordførere for, at disse spørgsmål må have en international karakter, det var vist fru Aase Olesen, der anvendte det udtryk. Det behøver ikke at betyde, at vi er tilbageholdende med at drøfte tingene eller få informationer her i landet, men det har en international karakter, og det må vi opretholde.

Industriministeren (Stetter):

Fru Lissa Mathiasen kan være ganske rolig, jeg varetager forbrugernes interesser med flid og omhu. Men vi er ikke enige om fremgangsmåden, og se, det er noget helt andet.

Jeg beklager i øvrigt, at fru Lissa Mathiasen åbenbart ikke hører efter, hvad jeg siger. Jeg fremhævede udtrykkelig forbrugerombudsmandens indsats og påviste, at han og hans administration ikke har manglet hjemmel til at gribe ind. Jeg skal foreslå fru Lissa Mathiasen at besøge forbrugerombudsmanden, så vil min kollega konstatere, at han stort set i alle tilfælde kan forhandle sig til

rette, og hvis det undtagelsesvis ikke skulle være tilfældet, har han mulighed for at gå til sø- og handelsretten.

Fru Lissa Mathiasen beklagede sig over, at jeg ikke henviste til betænkningen fra 1981. For det første står det udtrykkelig omtalt i beslutningsforslaget, og det er vel ikke meningen, at jeg skal stå og læse op derfra. For det andet var det af hensyn til det ærede medlem. Jeg kunne jo ligesom fru Alice Faber meget let forfalde til at undre mig over, at fru Lissa Mathiasen og den socialdemokratiske gruppe og regering ikke fremsatte dette forslag i 1981.

(Kort bemærkning).

Lissa Mathiasen (S):

Ja, det er justitsministeren, der kalder mig herop. For det første vil jeg godt sige, at desværre kan det en gang imellem føles, som om denne regering har siddet i de sidste 10 år.

Men ministeren kunne åbenbart ikke rigtig forstå mine bemærkninger om, at jeg føler, at man fra denne regerings side skubber problemerne foran sig. Det gør jeg, fordi man siger, så snart der foreligger et forslag, efter at man nu har ventet i 10 år – og det har ministeren også selv erkendt: ja men nu er der lige ved at komme en løsning. Hvad er det for punkter, som på nogen måde skulle anskueliggøre, at der er mulighed for en løsning fra EFs side? Mig bekendt har man indtil i dag kun været enig på det ene område, der hedder objektivt ansvar.

Tove Lindbo Larsen (S):

Jeg har ikke så mange bemærkninger – vores ordfører for forslagsstillerne har allerede kommenteret meget – men der var et par principielle ting i debatten, som jeg godt ville sige lidt om. Der er spørgsmålet, om forsikringsordninger skulle være en sovepude. Jeg tror, det var fru Anne Grete Holmsgård, der nævnte det. Jeg mener ikke, at en forsikringsordning er en sovepude, på ingen måde. Der er ikke nogen, der er interesseret i, at deres produkter, som lider en krank skæbne, gang på gang skal reddes af en forsikringsordning, og derfor mener jeg, at det ville være udmærket for forbrugerne, at man sikrede dem. Det vil efter min opfattelse ikke være

[Tove Lindbo Larsen]

noget, som kan virke generende på produktudvikling.

Fru Anne Grete Holmsgård havde også et andet synspunkt vedrørende forbrugerrepræsentationen i det pågældende nævn eller råd, eller hvad man nu vil kalde det. Jeg vil godt lige understrege, at jeg gjorde opmærksom på i mit indlæg, at forbrugerrepræsentationen skulle vægtes stærkt. Jeg nævnte også interesseorganisationerne, men det er meget afgørende, at forbrugerne netop bliver repræsenteret i et stort omfang og derved får plads i det omfang, som er rimeligt.

Fru Inger Stilling Pedersen havde den opfattelse, at vi jo alle var forbrugere, og så var det vel i alles interesse, at alt var så godt, og det er jo en meget afslappet og venlig holdning at have. Men jeg har altså den opfattelse, at forbrugerne i så fald optræder i forskellige skikkelser, for det er svært at forestille sig erhvervslivet varetage forbrugernes interesser. Jeg har i hvert tilfælde ikke oplevet det ret mange gange i den forbrugerlovgivning, vi har gennemført her i folketinget. Fru Inger Stilling Pedersen må lige tænke lidt på, at selv om man godt kan være aftager af nogle produkter, så befinder man sig ikke i den samme situation, når man skal varetage egne interesser som forbrugerrepræsentant, som når man gør det som erhvervsrepræsentant.

Hr. Dohrmann talte om de små virksomheder, der igen kom ud i vanskeligheder, og sagde, at de store multinationale selskaber såmænd nok skulle klare sig. Jeg har den opfattelse, at de små virksomheder kunne have utrolig megen gavn af en produktsikkerhedslovgivning som den, vi har foreslået her, idet den kunne være en hjælp for dem til at markedsføre nogle produkter, som var virkelig sikre, og som virkelig var kvalitetsvarer, sådan at de måske ad den vej kunne finde den niche, der var interessant netop for små virksomheder. Jeg mener derfor, at hans synspunkt er helt forkert.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagene overgang til anden (sidste) behandling
vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Jeg foreslår, at beslutningsforslag nr. B 91 henvises til retsudvalget, og at beslutningsforslag nr. B 92 henvises til erhvervsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af lovforslag nr. L 167:

Forslag til lov om et teknologinævn.
Af Lone Dybkjær (RV) m.fl.
(Fremsat 6/2 85).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Industriministeren (Stetter):

Forslaget er en revideret genfremsættelse af det radikale venstres lovforslag om et teknologiakademi i 1981 og om et teknologinævn i 1984.

Ved behandlingen af det radikale venstres lovforslag i 1984 gav jeg udtryk for regeringens positive indstilling over for teknologivurdering og information herom. Denne indstilling består fortsat, men regeringen er også fortsat af den opfattelse, at der ikke er behov for oprettelsen af nye udgiftskrævende organer. Så sent som den 31. januar 1985 ved førstebehandlingen af et forslag til folketingsbeslutning fra socialdemokratiet om samme emne sagde jeg det samme.

Jeg vil gerne på ny minde om, at der på dette betydningsfulde felt allerede er iværksat et omfattende arbejde af teknologirådet – en indsats, der vil blive væsentligt udbygget ved gennemførelsen af det teknologiske udviklingsprogram. Hertil kommer det arbejde, der vil blive udført i forbindelse med et forskningsteknologisk udviklingsprogram under planlægningsrådet for forskningen.

Som bekendt foreligger der nu to betænkninger fra teknologirådet: »Teknologivurdering i Danmark« fra 1980 og »Organisering af teknologivurdering i Danmark«, som blev offentliggjort i oktober 1984. Den sidstnævnte betænkning har jeg fremsendt til bl.a. mine ministerkollegaer med opfordring til, at de er opmærksomme på behovet og mulighe-